ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κ. ΚΑΡΕΜΦΥΛΛΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ε.Π. Παπανούτσος, Για την Ιστορική Παιδεία

Η ελληνική λέξη Ιστορία που έγινε διεθνής, αρχικά σήμαινε την καθολική γνώση. (Ιστορία ονόμαζε ο Ηράκλειτος την επιστήμη του Πυθαγόρα που ήταν κοσμοαντίληψη και βιοθεωρία μαζί, ένα είδος συνολικής ερμηνείας του σύμπαντος). Και στους χρόνους μας όμως που το περιεχόμενο της ειδικεύτηκε και η λέξη σημαίνει μιαν ορισμένη μάθηση, εκείνην που αντικείμενο της έχει το παρελθόν του ανθρώπου ως όντος κοινωνικού και τη μακρά πορεία του από την πρωτόγονη κατάσταση έως σήμερα, η Ιστορία είναι μια επιστήμη με πολύ μεγάλη έκταση και βαθιά σημασία για τη μόρφωση του νέου.

Στο πρόγραμμα των μαθημάτων, η Ιστορία έχει (οφείλει να έχει) πρωτεύουσα θέση. Γιατί είναι μάθημα συνθετικό. Ουσιαστικά προς αυτό τείνουν και μέσα στο δικό του πλαίσιο ενυφαίνονται όλες ή τουλάχιστον οι πλείστες μαθήσεις που φιλοδοξεί να προσφέρει στους νέους το σχολείο στην ανώτερη βαθμίδα του. Αφού ένας από τους κύριους σκοπούς της παιδείας είναι να μυήσει τον νέο άνθρωπο στα αγαθά του ανθρώπινου πολιτισμού και να τον κάνει να συνειδητοποιήσει την αξία που έχει ο ίδιος σαν άνθρωπος, εξέχουσα θέση

μέσα στο πρόγραμμα πρέπει να έχει το μάθημα που δείχνει παραστατικά τους αγώνες και τις κατακτήσεις του ανθρώπινου γένους και των μεγάλων φυλετικών ομάδων του κατά τη διαδρομή των αιώνων στη σφαίρα και του υλικού, αλλά κυρίως του πνευματικού πολιτισμού.

Εκτός από τη γενικά μορφωτική αξία του, το μάθημα της Ιστορίας έχει και έναν ειδικά φρονηματιστικό σκοπό. Καλλιεργεί, εξευγενίζει, υψώνει την εθνική συνείδηση των νέων, παράλληλα προς το αίσθημα που ολοένα θα αποσαφηνίζεται μέσα τους ότι είναι πολίτες του κόσμου, αλληλέγγυοι με τους συνανθρώπους των και συνυπεύθυνοι για το μέλλον και την τύχη της ανθρωπότητας ολόκληρης. Στο Ιστορικό μάθημα θα διδαχτεί ο νέος τη ζωή του έθνους του από τότε που πρωτοεμφανίζεται στον ιστορικό στίβο έως σήμερα, τους μόχθους και τις θυσίες που έκανε για να βεβαιώσει τον εαυτό του, για ν' αναδείξει την ιδιοτυπία του, για να καλυτερέψει τους όρους και τις μορφές της ύπαρξης του. Εκεί θα γνωρίσει τους εθνικούς άθλους και τις εθνικές δυστυχίες, τους εκλεκτούς ανθρώπους και τα μεγάλα συμβάντα του φυλετικού του παρελθόντος, και συνειδητά πια θα νιώσει να εντάσσεται μέσα στην εθνική του οικογένεια, θα αισθανθεί ότι το ίδιο παρελθόν όπως και η ίδια μοίρα τον ενώνει με τους ομοεθνείς του.

Και εδώ ακριβώς θα προσέξει όποιος διδάσκει την Ιστορία στους νέους. Η έξαρση του πατριωτικού φρονήματος και της εθνικής συνοχής δεν συμπίπτει ούτε λογικά ούτε ψυχολογικά με τον εθνικισμό, τον φανατισμό και το μίσος προς τους άλλους λαούς της γης. Οι έννοιες του έθνους και της πανανθρώπινης αλληλεγγύης μπορούν άριστα να συναιρεθούν μέσα στους παιδευτικούς σκοπούς των ορθά νοούμενων ανθρωπιστικών σπουδών. Η ανθρωπότητα δεν είναι αφηρημένο πλάσμα, αλλά ένα συγκεκριμένο σύνολο από εθνικές οικογένειες. Η καθεμιά εργάζεται για το σύνολο αποδοτικά όχι απαρνούμενη την ιδιοτυπία της ή υψώνοντας τον εαυτό της αγέρωχα και καταφρονετικά πάνω από τις άλλες, αλλά ίσα-ίσα καλλιεργώντας τις δικές της δυνάμεις και τις δικές της αρετές, βαθαίνοντας το πνεύμα και εξευγενίζοντας το ήθος της (…)

Άλλωστε ούτε ο έξαλλος σωβινισμός ούτε ο διεθνισμός που θέλει να θεμελιώσει απάνω στην αποξένωση από την εθνική συνείδηση και Ιστορία, είχαν ποτέ ή μπορούν να έχουν απήχηση στα αισθήματα και στις ιδέες του λαού μας που **σεμνύνεται** για τους αγώνες και τις θυσίες του, αλλά ποτέ δεν καταφρονεί τούς αντιπάλους, και πολλές φορές έδειξε τη μεγαλοψυχία του απέναντι σ' εκείνους που σκληρά τον εβασάνισαν, χωρίς όμως και να δέχεται την ερμηνεία ότι η αδέλφωση των εθνών πρέπει να εξαγοραστεί με την κάμψη της εθνικής του φιλοτιμίας. Μια φωτισμένη διδασκαλία της Ιστορίας, της παγκόσμιας και της εθνικής, χρέος έχει να προσπαθήσει με λεπτότητα να κάνει αυτές τις διακρίσεις και να επιμείνει να γίνουν κατανοητές από τους νέους μας, ώστε και νοητικά και συναισθηματικά εγκαίρως να δοθεί σ' αυτούς ο ορθός προσανατολισμός σε τούτο το ζήτημα το τόσο σπουδαίο για τη μόρφωση τους και για τον εθνικό μας πολιτισμό.

σεμνύνομαι = υπερηφανεύομαι, καυχιέμαι

Ε.Π. Παπανούτσος , "Παιδεία το μεγάλο μας πρόβλημα"

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Μπέρτολτ Μπρεχτ, Φιλοπατρία

Ο κύριος Κ. δεν το ‘κρινε απαραίτητο να ζει σε μια συγκεκριμένη χώρα. Έλεγε: Παντού μπορώ να πεινάσω. Κάποτε όμως έλαχε να περνάει από μια πόλη που την είχε κυριέψει ο εχθρός της χώρας όπου ζούσε. Τον πλησίασε τότε ένας αξιωματικός του εχθρού και τον ανάγκασε να κατέβει από το πεζοδρόμιο. Ο κ. Κ. κατέβηκε και διαπίστωσε ξαφνικά ότι είχε αγαναχτήσει ενάντια σ’ αυτόν τον άνθρωπο, και μάλιστα όχι μόνο ενάντια στον άνθρωπο, μα προπαντός ενάντια στη χώρα που ανήκε ο άνθρωπος αυτός, τόσο, που ευχήθηκε να γίνει ένας σεισμός και να την καταπιεί.

Γιατί, ρώτησε ο κ. Κ., έγινα εθνικιστής εκείνη τη στιγμή; Γιατί συνάντησα έναν εθνικιστή. Μα γι αυτό ακριβώς πρέπει να εξολοθρεύουμε τη βλακεία, γιατί κάνει βλάκες αυτούς που τη συναντούν.

«Ιστορίες του κ. Κόυνερ», εκδ. Θεμέλιο, ζ’ έκδοση

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να γίνει συνοπτική απόδοση των τριών πρώτων παραγράφων του κειμένου («Η ελληνική λέξη Ιστορία … με τους ομοεθνείς του») σε 60-80 λέξεις.

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Β

Β.1. Τι θα πρέπει, σύμφωνα με τον συγγραφέα, να αποφύγει όποιος διδάσκει το μάθημα της Ιστορίας στην εκπαίδευση;

(Μονάδες 10)

Β.2. Να βρεθούν η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου του κειμένου. Για ποιο λόγο νομίζετε ότι ο συγγραφέας επιλέγει τον συγκεκριμένο τρόπο ανάπτυξης;

(Μονάδες 10)

Β3. Θεωρείτε ότι το κείμενο διαθέτει πειστικότητα; Να δικαιολογήσετε και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τις απαραίτητες αναφορές στο κείμενο.

(Μονάδες 10)

Β.4.α. Το κείμενο είναι αποδεικτικό δοκίμιο. Να βρείτε τρία (3) χαρακτηριστικά που επιβεβαιώνουν τη γραμματειακή του κατάταξη. (μονάδες 6)

Β.4.β. Να βρεθούν οι τρόποι με τους οποίους εξασφαλίζεται η συνοχή ανάμεσα στις παραγράφους του κειμένου. (μονάδες 4)

(Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο είναι το κεντρικό θέμα που θίγει το ΚΕΙΜΕΝΟ 2; Ποια φαίνεται να είναι η στάση του συγγραφέα; Να εντοπίσετε τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες με τους οποίους ο συγγραφέας καταφέρνει να προβάλλει την θέση του. Ποια είναι η δική σας άποψη πάνω στο ζήτημα που θίγει το κείμενο; (150-200 λέξεις)

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Με αφορμή τους εορτασμούς για τα «200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση» οργανώνεται από πολιτιστικό σύλλογο της περιοχής σας μία σχετική ημερίδα. Σε τοποθέτησή σας καλείστε να αναπτύξετε τις σκέψεις σας σχετικά με τη σημασία που έχει η σπουδή του ιστορικού παρελθόντος για την υγιή ανάπτυξη των ατόμων και της κοινωνίας και να προτείνετε τρόπους ενίσχυσης και καλλιέργειας της ιστορικής συνείδησης των νέων. (350-400 λέξεις)

(Μονάδες 30)

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. «Η έξαρση του πατριωτικού φρονήματος και της εθνικής συνοχής δεν συμπίπτει ούτε λογικά ούτε ψυχολογικά με τον εθνικισμό, τον φανατισμό και το μίσος προς τους άλλους λαούς της γης».

Να αναπτυχθεί η παραπάνω πρόταση σε μία παράγραφο 100 περίπου λέξεων.

2. «Στο Ιστορικό μάθημα θα διδαχτεί ο νέος τη ζωή του έθνους του», «Ιστορία ονόμαζε ο Ηράκλειτος την επιστήμη του Πυθαγόρα που ήταν κοσμοαντίληψη και βιοθεωρία μαζί»:

Στις παραπάνω προτάσεις να αναγνωριστεί το είδος της σύνταξης, να τραπεί στην αντίθετη τους και να δικαιολογηθεί η επιλογή του ενός ή τους άλλου είδους σύνταξης

3. Να γραφεί ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις:

εξέχουσα, καλλιεργεί, ιδιοτυπία, σωβινισμός, καταφρονεί

Επιμέλεια - Επεξεργασία - Συγγραφή:

Κ. Καρεμφύλλης, Φιλόλογος

Ελληνογαλλική Σχολή Καλαμαρί, Θεσσαλονίκη

Δείτε εδώ τις προτεινόμενες – ενδεικτικές απαντήσεις